

V Bruselu dne 29.5.2013
COM(2013) 365 final

Doporučení pro

DOPORUČENÍ RADY

k národnímu programu reforem Litvy na rok 2013

a stanovisko Rady ke konvergenčnímu programu Litvy na období 2012–2016

{SWD(2013) 365 final}

Doporučení pro

DOPORUČENÍ RADY

k národnímu programu reforem Litvy na rok 2013

a stanovisko Rady ke konvergenčnímu programu Litvy na období 2012–2016

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 121 odst. 2 a čl. 148 odst. 4 této smlouvy,

s ohledem na nařízení Rady (ES) č. 1466/97 ze dne 7. července 1997 o posílení dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami a o posílení koordinace hospodářských politik¹, a zejména na čl. 9 odst. 2 uvedeného nařízení,

s ohledem na doporučení Evropské komise²,

s ohledem na usnesení Evropského parlamentu³,

s ohledem na závěry Evropské rady,

s ohledem na stanovisko Výboru pro zaměstnanost,

po konzultaci s Hospodářským a finančním výborem,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Dne 26. března 2010 schválila Evropská rada návrh Komise zahájit novou strategii pro růst a zaměstnanost, Evropa 2020, založenou na posílené koordinaci hospodářských politik, které se zaměří na klíčové oblasti, v nichž je třeba přijmout opatření k posílení evropského potenciálu pro udržitelný růst a konkurenceschopnost.
- (2) Dne 13. července 2010 přijala Rada na základě návrhů Komise doporučení o hlavních směrech hospodářských politik členských států a Unie (na období 2010–2014) a dne 21. října 2010 přijala rozhodnutí o hlavních směrech politik zaměstnanosti členských států⁴, které společně tvoří „integrované hlavní směry“. Členské státy byly vyzvány, aby vzaly integrované hlavní směry v úvahu v rámci svých vnitrostátních politik v oblasti hospodářství a zaměstnanosti.
- (3) Dne 29. června 2012 přijali hlavy států a předsedové vlád rozhodnutí o Paktu pro růst a zaměstnanost, jenž představuje jednotný rámec opatření na úrovni členských států, EU a eurozóny a využívá veškerých možných pák, nástrojů a politik. Rozhodli o krocích, které mají být podniknuty na úrovni členských států, a vyjádřili zejména plné odhodlání dosáhnout cílů strategie Evropa 2020 a naplnit doporučení určená jednotlivým zemím.

¹ Úř. věst. L 209, 2.8.1997, s. 1.

² COM(2013) 365 final.

³ P7_TA(2013) 0052 a P7_TA(2013) 0053.

⁴ 2013/208/EU ze dne 22. dubna 2013.

- (4) Dne 6. července 2012 přijala Rada doporučení k národnímu programu reforem Litvy na rok 2012 a stanovisko k aktualizovanému konvergenčnímu programu Litvy na období 2011–2015.
- (5) Dne 28. listopadu 2012 přijala Komise roční analýzu růstu⁵, která zahájila evropský semestr koordinace hospodářských politik pro rok 2013. Téhož dne Komise na základě nařízení (EU) č. 1176/2011 přijala zprávu mechanismu varování⁶, ve které není Litva uvedena mezi členskými státy, u nichž bude proveden hloubkový přezkum.
- (6) Dne 14. března 2013 potvrdila Evropská rada priority pro zajištění finanční stability, fiskální konsolidace a opatření na podporu růstu. Zdůraznila potřebu další diferencované fiskální konsolidace podporující růst, návratu ke standardním podmínkám pro poskytování úvěrů ekonomice, podpory růstu a konkurenceschopnosti, řešení nezaměstnanosti a sociálních dopadů krize a modernizace veřejné správy.
- (7) Dne 9. dubna 2013 předložila Litva aktualizovaný národní program reforem na rok 2013 a dne 26. dubna 2012 konvergenční program na období 2012–2016. Vzhledem k jejich vzájemným vazbám byly oba programy posuzovány současně.
- (8) Na základě posouzení letošního konvergenčního programu podle nařízení Rady (ES) č. 1466/97 se Rada domnívá, že makroekonomický scénář, na němž jsou založeny rozpočtové projekce programu, je realistický a obecně odpovídá jarní prognóze Komise. Na základě ambiciózní fiskální konsolidace započaté v roce 2009 byl schodek veřejných financí v roce 2012 stlačen na 3,2 % HDP, což je považováno za úroveň dostatečnou ke zrušení rozhodnutí o existenci nadměrného schodku, s ohledem na náklady systémové důchodové reformy. Snížení schodku bylo do určité míry založeno i na silném hospodářském růstu a dočasném zmrazení výdajů. Střednědobý rozpočtový cíl programu klesl z +0,5 % na -1,0 %, což je i nadále v souladu s cíli Paktu o stabilitě a růstu. Rozpočtová strategie popsaná v programu si klade za cíl dosažení střednědobého cíle do roku 2016. Na základě (nově vypočteného) strukturálního rozpočtového salda je roční strukturální pokrok v zájmu dosažení střednědobého cíle vyšší než 0,5 % HDP. Referenční hodnota výdajů v průběhu programového období je dosažena. Korekce je v mírném předstihu a odvíjí se především od omezování výdajů, avšak je pouze částečně podpořena konkrétními opatřeními, včetně jednorázových, která jsou ne vždy specifikována. Prognóza Komise očekává, že strukturální korekce dosáhne v letech 2013 a 2014 0,3 % a 0,0 % HDP, a zůstane tak pod požadovaným pokrokem o hodnotě 0,5 % HDP, což rovněž zpochybňuje tempo korekce uvedené v programu. Je třeba upřesnit další konsolidační opatření a zvážit strukturální reformy, včetně přesunu k příjmově založeným opatřením. V roce 2012 zůstal veřejný dluh pod úrovní 60 % HDP (40,7 %) a předpokládá se, že během programového období mírně klesne. Zatímco konvergenční program očekává, že dluh se v roce 2013 sníží na 39,7 % a do roku 2016 dále klesne na 34,5 %, prognóza Komise očekává, že v roce 2013 se sníží na 40,1 % HDP a v roce 2014 na 39,4 %. Rozdíly plynou především z předpokladu nižších schodků v konvergenčním programu.
- (9) I když se schodek postupně snižoval, nedisponuje Litva stále dostatečnými fiskálními možnostmi jak reagovat na nepříznivé šoky. Existuje však prostor pro zmírnění pokřivenosti zdanění a další pokrok v dodržování daňových předpisů. Litva má i nadále nejnižší poměr zdanění k HDP v EU a konsolidace se zaměřila především na výdajovou stránku. Stále existuje prostor pro zvážení využití dalších daňových zdrojů,

⁵ COM(2012) 750 final.

⁶ COM(2012) 751 final.

kteří nejméně omezují růst, např. environmentální daně a periodickou daň z nemovitostí. I když Litva přijala kroky ke zvýšení příjmů z periodické daně z nemovitostí, zdá se, že zde existuje další prostor. Litevské příjmy z environmentálních daní mají klesající tendenci a v roce 2011 byly druhé nejnižší v EU, mj. v důsledku nejnižšího zdanění dopravy v EU. To neusnadňuje snižování vysoké energetické náročnosti litevského hospodářství. Současně by při fiskální konsolidaci měly být upřednostňovány prorůstové výdaje, například do výzkumu a vzdělávání. Provedení právních předpisů zpřísnujících fiskální rámec bylo odloženo. Litevský fiskální rámec nedokázal v letech vysokého růstu zabránit procyklické fiskální politice a jeho pravidla nejsou dostatečně závazná. Monitorování, prvky odpovědnosti a provádění rozpočtového procesu je třeba zlepšovat, stejně jako posilovat závaznost střednědobého rámce.

- (10) Pro litevskou dlouhodobou fiskální udržitelnost je problémem demografický vývoj. Proto je důležitá komplexní důchodová reforma zaměřující se na udržitelnost i přiměřenost důchodů. Přiměřenost důchodů je třeba řešit, vzhledem k tomu, že starší obyvatelstvo je vystaveno vysokému riziku chudoby a vyloučení. Reforma kapitálového důchodového systému z roku 2012 podporuje druhý důchodový pilíř prostřednictvím finančních pobídek státu. Rovněž zavádí po přechodnou dobu možnost vystoupení ze soukromého kapitálového systému a zapojení se zpět do veřejného systému sociálního pojištění, jakož i postupné zvyšování věku odchodu do důchodu. Tato reforma vstoupí v platnost dne 1. ledna 2014. Jedná se o důležité, i když osamocené kroky správným směrem. Jsou ale nutné větší změny, především v rámci prvního důchodového pilíře. Kromě toho jsou nutná opatření na podporu zaměstnatelnosti starších pracovníků a pracovního prostředí přízvušeného starším lidem.
- (11) Řešení nezaměstnanosti a nízké míry ekonomické aktivity zůstává jednou z hlavních výzev. Vysokou mírou nezaměstnanosti trpí především mladí a nekvalifikovaní lidé. Nesoulad mezi nabízenými a požadovanými dovednostmi se projevuje především v krizových dobách a představuje stále větší problém, naznačující strukturální nedostatky politik souvisejících se vzděláváním a pracovním trhem. Z toho plynoucí nedostatek kvalifikovaných pracovních sil je dále zesilován vysokou mírou emigrace. Proto jsou nutná další opatření pro zlepšení flexibility trhu práce a vyšší zapojení zejména mladých, nekvalifikovaných a starších lidí do tohoto trhu. Celkový dopad opatření směřujících k aktivnímu trhu práce a finanční prostředky poskytnuté pro každé z těchto opatření jsou nedostatečné a tato opatření nejsou vhodně cílena na nízko kvalifikované a dlouhodobě nezaměstnané. Komplexní přezkum pracovního práva se zapojením sociálních partnerů by mohl identifikovat zbytečná omezení a administrativní překážky, které brání pružným smluvním dohodám, podmínkám propouštění a ujednáním o pružné pracovní době. Pro zajištění lepšího přechodu ze vzdělávacího procesu na trh práce by se učební obory a stáže mohly zatraktivnit.
- (12) Chudoba a sociální vyloučení jsou i nadále znepokojivě rozšířené. Problémem je zejména nárůst dětské chudoby. V roce 2012 byla přijata opatření související s reformou peněžité sociální pomoci směřující ke zvýšení pobídek k práci (dávkou souběžné s pracovním poměrem pro dosud dlouhodobě nezaměstnané, postupné snižování sociálních dávek pro neaktivní osoby v produktivním věku) a ke snížení chudoby. Pilotní projekt v pěti obcích přinesl velice kladné výsledky v oblasti úspory výdajů a lepšího cílení potřebných příjemců. Nyní je nutné zavést systém sledování k posouzení jeho účinnosti a dopadu na zmírnění chudoby a vyloučení. Reforma by také měla být spojena s aktivačními opatřeními, která zlepšují zapojení do trhu práce,

zejména u dlouhodobých příjemců sociálních dávek. Opatření přijatá ke snížení chudoby zahrnují větší pokrytí sociálními dávkami a nový způsob výpočtu výše dávek. Od 1. ledna 2013 se navíc zvýšila minimální mzda o 18 %, což by mělo pomoci zmírnit past neaktivity a chudobu pracujících. Tato opatření se však vzhledem k rozsahu tohoto problému jeví jako nedostatečná a chybí komplexní strategie nebo akční plán pro boj s chudobou.

- (13) Od roku 2010 provádí vláda ambiciózní reformu státních podniků. Tato reforma je smysluplná a hodnověrná a zahrnuje legislativní i organizační změny. Byly specifikovány právní aspekty reformy a bylo dosaženo obecného souladu s požadavky na hlášení. Nyní jde o to, vyhnout se střetu zájmů, pokud jde o regulační a neregulační funkce, a rozlišovat mezi obchodními a neobchodními činnostmi státních podniků. Po plném provedení by reforma mohla napomoci konkurenceschopnosti a růstu. Proto bude klíčové sledování plnění požadavků reformy.
- (14) Propojení elektrické a plynové sítě se sousedními zeměmi zůstává nedostatečné. V důsledku toho je konkurence v energetice velmi omezená a ceny energií vysoké. Problémem je i nadále energetická účinnost. Pokrok v oblasti renovace budov byl velmi pomalý, a to i s ohledem na investice v rámci JESSICA holdingového fondu, a hlavní problémy s renovací soukromých nemovitostí přetrvávají.
- (15) V kontextu evropského semestru provedla Komise komplexní analýzu hospodářské politiky Litvy. Posoudila konvergenční program i národní program reforem. Vzala v úvahu nejen jejich význam pro udržitelnou fiskální a sociálně-hospodářskou politiku Litvy, ale také jejich soulad s pravidly a pokyny EU, vzhledem k nutnosti posílit celkovou správu ekonomických záležitostí v Evropské unii tím, že pro rozhodování členských států budou poskytnuty vstupy na úrovni EU. Její doporučení v rámci evropského semestru jsou promítnuta do níže uvedených doporučení 1 až 6.
- (16) Na základě tohoto posouzení přezkoumala Rada litevský konvergenční program a její stanovisko⁷ je promítnuto zejména do níže uvedeného doporučení 1,

DOPORUČUJE, aby Litva v období 2013-2014 provedla tato opatření:

1. Zajistit prorůstovou fiskální konsolidaci a provést plánovanou rozpočtovou strategii, pokračovat v úsilí o strukturální přizpůsobení, které Litvě umožní dosažení střednědobého cíle. Upřednostňovat prorůstové výdaje. Posílit fiskální rámec, zejména zavedením vymahatelných a závazných stropů na výdaje ve střednědobém rozpočtovém rámci. Přezkoumat a zvážit zvýšení daní, které nejméně omezují růst, např. periodické daně z nemovitostí a environmentálních daní, včetně zavedení zdanění automobilů, a zároveň pokračovat ve zlepšování dodržování daňových předpisů.
2. Přijmout a provést právní předpisy týkající se komplexní reformy důchodového systému. Při provádění současných reforem navázat zákonnou věkovou hranici pro odchod do důchodu na střední délku života, zpřísnit pravidla předčasného důchodu, stanovit jasná pravidla pro valorizaci důchodů a podporovat využívání doplňkových spoření. Podpořit důchodovou reformu opatřeními na podporu zaměstnatelnosti starších pracovníků.
3. Řešit vysokou nezaměstnanost nízkokvalifikovaných a dlouhodobě nezaměstnaných osob soustředěním zdrojů na aktivní politiku na trhu práce při současném zlepšení jejího rozsahu a účinnosti. Zvýšit zaměstnatelnost mladých lidí, například

⁷ Podle čl. 9 odst. 2 nařízení Rady (ES) č. 1466/97.

prostřednictvím iniciativy „Záruka pro mladé lidi“, posílit zavádění a efektivitu učňovských programů a řešit přetrvávající nesoulad mezi nabízenými a požadovanými dovednostmi. Cestou konzultace sociálních partnerů přezkoumat adekvátnost pracovněprávních předpisů, pokud jde o pružné smluvní dohody, podmínky propouštění a ujednání o pružné pracovní době.

4. Provést cílená konkrétní opatření na snížení chudoby a sociálního vyloučení. Posílit vazbu mezi reformou peněžitě sociální pomoci a aktivačními opatřeními.
5. Dokončit provedení reformy státních podniků, zejména k zajištění oddělení vlastnických a řídicích funkcí, a podrobně sledovat plnění požadavků reformy.
6. Posílit opatření ke zlepšení energetické účinnosti budov, včetně odstranění odrazujících překážek a rychlého ustavení holdingového fondu. Podporovat konkurenci v energetických sítích zlepšením vzájemného propojení s dalšími členskými státy u elektřiny i plynu.

V Bruselu dne

*Za Radu
předseda*